

Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków

Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków – Na całym świecie święto jest obchodzone 18 kwietnia począwszy od 1983 roku. Dzień ten ustanowiony został przez Międzynarodową Radę Ochrony Zabytków (ICOMOS) i wpisany przez UNESCO do rejestru ważnych imprez kulturowych o znaczeniu światowym.

Głównym celem Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków jest przybliżenie mieszkańcom wagi problematyki dziedzictwa kulturowego. W Polsce celem obchodów jest prezentowanie zabytków o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa światowego i bogatej spuścizny kulturowej w kraju. Bardzo ważnym elementem Dnia Ochrony Zabytków w Polsce jest nagrodzenie osób, które w szczególny sposób przyczyniły się do ochrony zabytków z różnych dziedzin.

Polska, jako kraj cechujący się bogactwem tradycji i aktywnie dbający o ich ochronę, jest nie tylko jednym z pierwszych Państw-sygnatariuszy Konwencji dziedzictwa światowego, ale również jednym z czołowych reprezentantów na Liście Światowego Dziedzictwa.

Na terenie Zespołu Karpackich Parków Krajobrazowych jest wiele ciekawych obiektów zabytkowych wartych obejrzenia.

Na obszarze Jaśliskiego Parku Krajobrazowego :

Cerkwie i kościoły:

- murowany kościół z lat 1724-32 w Jaśliskach,
- drewniana cerkiew z 1932 r. w Olchowcu,
- murowana cerkiew z lat 1905-1910 w Polanach,
- drewniana cerkiew z 1868 r. w Radoszycach,
- murowana cerkiew z 1787 r. w Tylawie,
- murowana cerkiew z 1854 r. w Wisłoku Wielkim,
- murowana cerkiew z 1812 r. w Woli Niżnej,
- drewniana cerkiew z 1855 r. w Zawadce Rymanowskiej

Świeckie budownictwo ludowe:

- drewniane chałupy m.in. w Mszanie, Polanach, Posadzie Jaśliskiej, Radoszycach, Wisłoku Wielkim, Zawadce Rymanowskiej,
- najbardziej interesujące ze względów turystycznych przykłady świeckiego budownictwa ludowego znajdują się w Zyndranowej; funkcjonuje tu Muzeum-Skansen Kultury Łemkowskiej; zespół muzealny tworzą m.in. chałupa mieszkalno-gospodarcza, koniusznia, chlewik, dom-świątelnia, spichlerzyk, wiatrak i kuźnia; obiekty pochodzą z przełomu XIX i XX w.; ponadto znajduje się tu ekspozycja etnograficzno-historyczna i zbiór militariów;
- zagroda z początku XX w. w Olchowcu, w której znajduje się prywatne Muzeum Łemkowskie z

ekspozycją etnograficzno-historyczną.

Małomiasteczkowy układ urbanistyczny Jaślisk ,a w nim:

- rynek - centrum dawnego miasta założonego w 1366 r., leżącego przy trakcie handlowym z Węgier, przez wieki miasteczko wraz z pobliskimi wsiami należało do rzymskokatolickich biskupów przemyskich,
- drewniana zabudowa rynku - złożona z domów o konstrukcji przysłupowej, ustawionych szczytem do placu (najstarsze z poł. XIX w.),
- barokowy kościół parafialny p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej, wewnątrz obraz Matki Boskiej Jaśliskiej uchodzący za cudowny, sygnowany w 1634 r.,
- liczne interesujące kapliczki,
- piwnice - składowano w nich dawniej węgierskie wino (pod rynkiem i jego otoczeniem).

Na obszarze Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego:

- murowany kościół z 1756 r. w Łączkach Jagiellońskich, rozbudowany w XIX w.,
- drewniany kościół z 1672 r. w Gogołowie z murowaną dzwonnica obok kościoła z IXX w.,
- murowany kościół we Frysztaku z 1927 r.,
- drewniany kościół z XV-XVII w. w Lutczy , odbudowany po pożarze w XVIII w.,
- murowany kościół w Kozłótku z 1877 r.
- Kaplica Denkerów na cmentarzu w Gogołowie z IXX w., obok grobowiec płk Ignacego Kruszeńskiego,
- Cmentarz protestancki w Węglówce - grobowiec admirała Keitha Nelsona,
- Cmentarz żydowski we Frysztaku, najprawdopodobniej z XVII w.

Pamiętkami kultury po nieistniejącej, ruskiej grupie etnicznej Zamieszkańców są **cerkwie**, obecnie użytkowane jako kościoły rzymskokatolickie:

- drewniana cerkiew w Bonarówce z XVII-XIX w.,
- murowana cerkiew w Rzepniku z 1912 r.,
- murowana cerkiew w Oparówce z 1912 r., obok drewniana dzwonnica z 1912 r.
- murowana cerkiew Czarnorzekach z 1918 r.,
- murowana cerkiew w Węglówce z 1898 r.,
- murowana cerkiew w Krasnej z 1917 r.

Zespoły pałacowe i dworskie wraz z parkami:

- zespół pałacowy XVI-XVIII w. w Wiśniowej , wielokrotnie przebudowywany,
- pałac z XIX w. w Łękach Strzyżowskich,
- pałac wybudowany ok. 1786 r. w Godowej , przebudowany w XX w.,
- pałac z pierwszej połowy XIX w. w Zyznowie,
- dwór w Kobylu z lat dwudziestych XX w.,
- dwór w Łączkach Jagiellońskich z początku XX w.,
- zespół dworski w Komborni z początku XVIII w.,
- zespół dworski w Bratkówce z XIX w.

Najciekawsze ze względów turystycznych obiekty to:

- ruiny zamku Kamieniec na pograniczu Odrzykonii i Korczyny; początki warowni sięgają XIV w.; wewnątrz Muzeum Zamkowe;
- zespół schronu kolejowego w Stępinie i Cieszynie z okresu II wojny światowej, stanowiący część Stanowiska Dowodzenia „Obszar Południe”; możliwość zwiedzania wnętrza.

Na obszarze Ciśniańsko-Wetlińskiego Parku Krajobrazowego:**Cerkwie i kościoły:**

- murowana cerkiew prawdopodobnie z pierwszej połowy XIX w. w Łopience, mocno zniszczona, odbudowana w latach 90 XX w.; do czasu wysiedleń Łopienka była najważniejszym miejscem kultu maryjnego w Bieszczadach, tu bowiem znajdowała się słynąca łaskami ikona Matki Bożej, pochodząca z I połowy XVIII w. (obecnie w kościele w Polańczyku, na miejscu kopia); msze święte dla turystów odbywają się przy okazji większych świąt oraz przez cały sezon turystyczny w niedzielę; dawna cerkiew znajduje się na terenie parafii rzymskokatolickiej w Górzance - tel. 013 46 925 81; za zabytek została uznana również wyjątkowo malownicza dolina nieistniejącej dziś wsi,
- drewniana cerkiew z 1830 r. w Roztokach Dolnych,
- murowana cerkiew z 1806 r. w Smolniku,
- drewniana cerkiew z 1803 r. w Turzańsku, przy świątyni najwyższa w polskich Karpatach drewniana dzwonnica,
- murowany kościół z 1914 r. w Cisnej

Kaplice, kapliczki, domy:

- murowana kaplica z połowy XIX w. w Balnicy, odbudowana z ruin (przy cudownym źródle),
- murowana kaplica z ok. 1914 r. w Maniowie,

- kapliczka z ok. 1920 r. w Rabe - na tzw. Synarewie,
- stare drewniane domy, które można zobaczyć m. in. w Smolniku i Turzańsku.

Na obszarze Parku Krajobrazowego Doliny Sanu:

- drewniana cerkiew z 1791 r. w Smolniku, jest to jedyna w polskich Bieszczadach zachowana w naturalnym środowisku cerkiew tzw. typu bojkowskiego, wpisana na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO,
- drewniana cerkiew z 1906 r. w Chmielu,
- kościół w Dwerniku - stara drewniana cerkiew z 1898 r., przeniesiona z Lutowisk do Dwernika w 1979 r. Wewnątrz znajduje się ołtarz z XIX w. z unikatowym obrazem św. Michała Archanioła.
- ruiny murowanej cerkwi z 1842 r. w Krywem,
- ruiny murowanej cerkwi z 1820 r. w Hulskiem.

Interesujące ze względów turystycznych jest poszukiwanie śladów nieistniejących wsi, - np. ruin zabudowań dworskich, ruin młynów, cmentarzy, zdziczałych sadów. Dotyczy to szczególnie Hulskiego, Krywego i Tworylnego. W przypadku pierwszych dwóch dawnych miejscowości sprzyja temu ścieżka historyczno-przyrodnicza „Przysłup Caryński - Krywe nad Sanem”.

Na obszarze Parku Krajobrazowego Pasma Brzanki:

- Cmentarz żydowski położony w sołectwie Wisowa na grzbiecie łączącym przysiółek z Rysowanym Kamieniem,
- Pomnik partyzantów z II wojny światowej w Dębowej wybudowany w 1946 roku jako dowód pamięci o poległych partyzantach,
- Cmentarz wojenny nr 232 wraz z cmentarzem cholerycznym w Jodłowej, który został zaprojektowany przez niemieckiego architekta z Dusseldorfu Gustava Rossmanna. Ponadto w najbliższym sąsiedztwie Parku Krajobrazowego Pasma Brzanki znajduje się godne zobaczenia: Zespół kościoła pw. św. Stanisława w Jodłowej, Pomnik Grunwaldzki i Konstytucji 3 Maja w Jodłowej, stanowiska archeologiczne w Dębowej oraz Kaplica Matki Boskiej Bolesnej w Jodłowej Górnej.

Gorąco zachęcamy do odwiedzenia terenu Zespołu Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie, oraz do odszukania na ich obszarze obiektów wpisanych do rejestru zabytków i zapoznania się z ich ciekawą historią.